Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНГА ОЛОХ

ХАҺЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОЗЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 79 (6840). | 1989 сыл. От ыйын 4 күнэ. ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 3 харчы

ОТТООҺУНГА—БАРЫ КҮҮҺҮ!

ДОЙДУ СИРГЭ СУОТТАННЫЛАР

Общественность оттоохунга кириэх иннинээҕи суба мунньахтара ойуон үрдүнэн ыытылыннылар. Бинр онтук түмсүү Сылаҥна буолан аста.

Ааспыт сылларга «Чурапчы» совхоз звенолара окко хойутаан киртэлээннэр, сэмэҕэ тардыллар түгэннэрэ баар буолара. Ол Сылаҥна буолбут мунньахха кэпсэтии эргийэр кинитэр турда. Ааспыт сайын оттоохун хамааннатын тэрийиҥэ таһаарыллыбыт итэҕэстэр ырытылыннылар. Холобур, былырыын сыыһа быааннаах звенолар Амма үгүордааҕы үрэхтэргэ тахсан баран, ходуһалара уулаах буолан, өр кэмнэ оттообокко олорбуттара, элбэх күндьыл мүлчү тутуллубута. Дойдуга механизированай звенолар оту хаалларыылара таһаарыллыбыта. Коло-илии звенолара маневрдаан оттообботохторун түмүгэр кэбиһии сиэрэ суох тардыллыбыт түбэлтэлэрдээҕэ. Тыл эпитдьон оттоохун атын да эндирдэрии санаттылар.

Быйыл хайдах дьаһанарга быһаарыннылар? Бастатан туран, совхоз атын сиргэ көһөн оттообот быааннаана. Иккиһиэн, сири-уоту чинчийэн эрэ баран оттуур звенолары Амма үгүор туоратыллыахтаах. Ол быһаарыллыар диэри бары дойду сиригэр оттуохтаахтар. Үсүһүнэн, механизированай звенолары тилэх баттаһыннара ордор ходуһаларга илии звенолары туруорарга быһаарылынна. Бастаан аһыналаах алаастары өрүсүһэргэ этилинна.

Билигин совхоз Сылаҥнааҕы отделениета оттоохунга туруутуган туох биллэр-көстөр итэҕэстэр баалларый? Толору механизациялаах звенолар улаҕаан киирэн бардахтарына, уматык уонна оҥуноохтуур матыыйаал тиийбэт куттала баар. Оны тэҥэ үс звеноҕа бачааҥка диэри звеньевойдар көсто иликтэр. Совхоз үбэ суоҕунан сибээстээн, «Агротехснабтан» сапраас чаһы атыылаһар кыах суох буолбут.

Мунньах кыттыылаахтара совхоз инженердэригэр техническэй учуоту чуолкайдык ыытар, ордор техниканы тэрилталаргэ атын хаһаайыстыбаларга атылыыр туран, оттуур звенолар техникаларын сапраас чаһыкан хаанчыйалларыгар эттилэр.

Түмүкүн бинр суол улахан тардыалаһыыларын боппуруос күрэйэ сырытта. Отделение управляющайа К. Ф. Оконешников туһунан сытыы кэпсэтии буолла. Совхоз салалтата, улэтии кыайбатаҕынан аҕаан, кинини уратан атын киһини туруорарга санаммыт. Ол кандидатураны рабочайдар ылыммыттар уонна управляющай дуоһунаһытэр хас да киһини туруоран быыбары от ыйын 6 күнүгэр ыытарга быһаардылар.

Семен ПОПОВ.

ОРОЙУОН ХОДУҺАЛАРЫГАР

Бэс ыйын 30 күнүгэр ойуон ходуһаларыгар 7 звено хотуурдарын тыаһаппыттара. Бинр хонон баран ходуһаларга барыта 23 звено, 225 киһи тэҕыста.

Оттоохун улэтии ордук тэрээһиннэхтик «Мыҥдаҕаайы» совхозка саҕаламмыт. Манна звенолар бары сүрүн ходуһаларыгар көһөн тахсыыны бэс ыйын 29 күнүттэн саҕалаабыттара. От ыйын 1 күнүнэҕи турбуттан совхозка 16 звено, 138 киһи үүнүүлэах ходуһаларга күргүөмнэхтик киирэн улэлии сылдьаллар.

Субуруускай аатыттан совхозка үс звено ходуһаҕа киирдэ. Манна бинр бастакынан Хатылыттан Наум Алексеевич Протопопов салайар 5 киһилээх толору механизациялаах уонна Болтоготтон Василий Петрович Седалищев салайар 12 киһилээх коло-илии звенолара улэлии саҕалаатылар.

Карл Маркс аатынан совхозка Иван Константинович Седалищев 8 киһилээх ситэтэ суох механизациялаах звенота хотууру бастакынан тыаһатта.

«Мугудай» совхоз Толойдоевү отделениетын Иван Дмитриевич Захаров салайааччылаах 13 киһилээх коло-илии звенота улэтии бэс ыйын 30 күнүтэр саҕалаата.

Нуотара производственнай учаастагар 13 киһилээх коло-илии звенотун опыттаах отчут, учаастак бинр туруу улэһитэ Михаил Николаевич Дьячковскай I салайар. Звено илиинэн охсооччулара бэс ыйын 30 күнүгэр улэлии саҕалаатылар. Бу күннэргэ звеноҕа Эрилик Эристиин аатынан совхозтан сэттэ аты аҕалан көлөнөн охсуулуу саҕалыахтара. Итэ курдук ойуонга быйылгы оттоохун сезона саҕаланна.

Ол эрээри бары звенолар от ыйын бастакы күннэриттэн ходуһаҕа тахсыылара. «Мыҥдаҕаайы» совхозтан атыттарга, быйыл даҕаны кыаллыбата. Итэ күн Карл Маркс аатынан совхозка бинр, Субуруускай аатынан совхозка үс, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Малдьахситигэр бинр, «Мугудай» совхоз Толойдоевү отделениетыгар бинр эрэ звенолар ходуһаҕа тахсан улэлии саҕалаатылар. Оттон «Чурапчы» курдук ойуон бинр улахан совхоһугар хотуур тыаһыы илик.

Ойуон совхозтарыгар барыта 122 звено, 1500 киһи ходуһаҕа тахсан улэлиэхтээх эбит буоллаҕына, бу күннэҕи турбуттан ходуһаларга звенолар 19, улэһиттэр 15 бырыыынанна улэлиллэр.

Мантан кэстэрүнэн, ахтыллыбыт совхозтарга графигы тутуһуу, оттон звеноларга— социалистическай куоталаһыы усулуобуйатын тутуһарга ыарахаттар хайыы-үйэ тоскэтиллэр.

А. МАКАРОВ.

Кырыы учаастактар кырачааннарыгар

Кэнники кэмгэ кырыы учаастактарга олорор сүөһү иитиитин улэһиттэрин оолорун дьаһыла - садтарынан хабыыга балачча болҕомто уруллар буолла. Быйыл Үрэх Куорэҕэ уонна Толой Дириҥэр 25-тин миэстэлээх дьаһыла-садтар аһылыннылар. Аны Түөйэҕэ итиэннэ Хахыйахха улэҕэ киириэхтэрэ.

Эпити бу сиимоктарта П. Е. Христофорова сэбиэдиссэйдээх Толой Дириҥин дьаһыла-садын иитиллээччиларын көрөвүт. Дьиэ кэннигкуөк, ып-ыраас, бэрэдэктээх. Киирэн кыттта оолор бэйэлэрэ оҥорбут уруһуйдара ыйаммыт. Онно старшай группа иитиллээччиларэ Лена уонна Сардана Гуляевалар «Мин ийэм» диэн уруһуйдара кийи болҕомтотун ордук тардар.

Занятиелары ыытар аналлаах хоско «Музыкальнай», «Доруобуйа», «Спортивнай» мунньуктар туспаҕайдык оноһуллубуттар. Оҕолору кытта опыттаах интэриэччилэр И. И. Захарова, Н. Е. Гуляева дьарыктаналлар. Кырачааннар астарын ловар А. А. Носовицына менюну тутуһан, бэрт миниьигэстик бэлэмнии.

Сиимокка: интэриэччи И. И. Захарова занятие кэмигэр кырачааннар (хаҥастан) Сардана Гуляева, Шура Оконешникова, Игорь Николаев балалайкаҕа ырыа таһаараллар.

П. Оконешников фотота.

Сельсовет сессията

Кылаанналах сельсиэй Советын сессията буолан аста. Сессия тэрээһинин боппуруоһу көрдө. Сельсовет исполкомун председателиэн **Егоров Герман Иванович** талылынна.

Егоров Г. И. бу иннинэ отделение сылаҥчыттарын звенотун салайбыта. Кини партията суох. Якутскайдаагы орто сүһүох салайар кадрдары бэлэмнии техникуму бүтэрбитэ.

И. ЯКОВЛЕВ.

✦ Мэччирэҥ—өлгөм үүт, эмис эт туоната ✦

БАРЫТА – СУРАҒЫНАН - САДЬЫГЫНАН

Салайааччыларын Павел Петрович Федоровы үлэлиир да сириттэн, олорор да дьиэтиттэн булбатыбыт. Онон туох даҕаны көрдөрүүлэрин билбэккэ эрэ, улэһиттэри кытта быһаччы көрсүһэн кэпсэтибит. Онуоха Оҕус Баһын ферматыгар сайылаан олорор 5 ыанньыксыт күнүгэ валовойунан төһө үүтү ыыллаарыттан уратыны билбэт дьон буолан биэрдилэр. Киниэргэ түмүктэрин, иннинэ сорукта-рын ким даҕаны кэлэн билиһиннэрбэт эбит. Совхоз, отделение салайааччылара үнтаан көрбэттэр үһү. Улэһиттэр көрдөрүүлэрин, сайыҥны ыйдарга сорукта-рын тоҕо билбэттэрин туһунан управляющай э. т. Н. Е. Александровтан ыйыттахха, арендаторда-ры салайааччы билиһиннэриэхтэҕин туһунан бэрт үчүгэйдик быһаарар.

«Мугудай» совхоз Толойдоевү отделениетын управляющайын э. т. Н. Е. Александровтан бэс ыйын 29 күнүгэр ыыса киэһэ Оҕус Баһын ферматын көрдөрүүтүн сураспыкка, бухгалтерийэҕэ хатаҥа сытар, оттон бэс ыйдаҕым саҥа түмүллэ сылдьар аатырбыта. Онтон бэс ыйын 30 күнүгэр сарсыарда 9 чаас саҕана телефонунан ыйытыыга хайыы-үйэ түмүллэн совхоз киин бухгалтериятыгар ыытыллыбытын туһунан эпитэ уонна совхоз кылаабынай зоотехниктыгар А. А. Варламовтан ыйыталаһарбытыгар суба-лээбитэ. Итэ телефонунан сибээстэһиннибитигэр Толой отделениета сыл бэс ыйын түмүгүнэн үүт валовой ыамын быааныын 398, государствоҕа туттарыны 616 центнериэн, хас биирдии фуражнай ынахтан ыаһыны 170-нуу кг аһарбытын, оттон бэс ыйыгар Уҥуохтар сайылык ланна аһарылыгын суотутар сорудах эмиэ куоһарыллыбыт буолуохтааҕын туһунан кэпсээбитэ уонна чуолкайын совхоз киин хонтуоратыттан билэрбитигэр көрдэспүтэ. Оттон Оҕус Баһа ыйдаҕыгын 6 центнериэн ыыйбатаҕар сөп курдук үһү.

Оҕус Баһын сайылыгар олорорго, улэлиргэ усулуобуйа суох. Дьиэлэрэ, титиниктэрэ ардаҕы курдаттыы аһарар. С. В. Смирниковтаах, дьиэлэрин муостата уутуйан, Толой Дириҥэр көспүтүн, комбикормнарын харайар ампаардарын үрдэ сиҥнэн туспут. Сайылыкка көһөрүүнү ханнык даҕаны бэлэмэ, өрэмүөнэ суох ыыппыттар. Манна бары кыра оҕолоохтор көһөн кэлбиттэр, дьиэлэрэ сиикэтэх, тыыннаах. Оттон оҕохторо тохто турар, кыайан оттуллар кыахтара суох, буруолууллар. Улэһиттэр дьиэлэрин үрдүн сабарга шифер эбэтэр руберойд биэрэллэриэгэр туруорсар эбит да, кыһаллар салайааччы баара көстүбэт курдук.

Титиниктэрэ саргы-сатаҕай, өрэмүөн ыытыллыбатах. Эбии аһылыгы бэлэмнээһиниэ уулары трактор-ынан баһыналлар, ардыгар илиилэриэн таһаллар. Уу таһар автомашина шофера уоппускаҕа сылдьыбыт, билигин туох эрэ саппаас чаас суоҕуттан иҥэн турар сураҕа иһиллэр. Осеменатордара В. М. Смирникова фермаҕа үрдүттэн олорон улэлиир кыаҕа суох буолан, Толой Дириҥэр көстөҕө ол. Билигин онтон сылдьар, тэтторуттаары күнүгэ кос сири хаамыан наада. Ыанньыксыттар уурайыыларга үгүс. Ол иһин билигин библиотекарь Екатерина Ксенофонтова уонна оскуола оҕолоро быстах улэлии сылдьаллар. Ыанньыксыт В. Г. Максимова бу күннэргэ үүгүйан барарга туруорсар.

—Биһити сыл тахсын саҥа сайылыгы туталларыгар туруорсабыт,— диир опыттаах ыанньыксыт Феодосий Дмитриевич Максимов.—Онноолор өрэмүөнэлээбиттэр, бэйэбит көһөн кэллэхпитинэ өгөстө сатыыбыт. Бары кыра оҕолордоохпут, онон күһүн олох эрдэттэн дьом мутун көһөртүүбүт. Дьиэбит ааттаах ардах кыратык түстэр эрэ тостэр, онон титиккэ сылдьар буоллахпытына, кыл тыыммытынан сүүрэн кэлэн малбытын-салбытын хомунан, сабан барабыт. Аһаҕас буолан түүн кумаар аанньа сыннаппат. Кыахпыт баарынан улэлии сатыыбыт. Бастыта 130-са ынахтаахпыт. Күнэ валовойунан 1200 кг курдук үүтү ыыбыт. Бостуунут Г. Г. Романов улэтин быыһыгар эбии аһылыгы бэлэмнии, кинэхэ VII кылааска үөрэнэхтээх Алик Алексеев кемолоһор. Онуоха уу бэһыллыыта ыаллыбакка, ардыгар бэйэбит урохтан ууну илиибитинэн тасыһабыт. Үүт ыанар кыахтаах. Ол эрээри мыр аппараппыт тиийбэт, эрэннилэрэ эрсэрдилэр. Мэччирэҥмит кыараата. Чаҥкэ тардун, Маҕатах ураҕын хорутан кэбиспиттэрэ, Онон Балаҕаннааххка, Чохоон хатырҕаныгар, үрүйэлэргэ-харыйаларга мэччийэллэр. Салалта сылдьыбат, көрдөрүүбүтүн билиһиннэрбэттэр, барытын сурах-садьын курдук истэбит, түмэн мунньахтаан, суба-лэһэн, туох кыахтардаахпытын ситэ туһаммаппытын ыйан бэрбаттар. Уоссайыпан даҕаны, бу отделение сайылыктара олус эргэлэр, эбии өссө Уҥуохтарга тиийэргит буоллар көрүө этигит, дьон онно эргэ үп ампаарыгар олороллор.

Көрөргүт курдук, ферма итинник балаһыанньаҕа улэлиир. Арендаҕа киирдилэр даҕаны, бастарыынан турдунар, атахтарыынан турдунар, совхоз да, отделение да салалталарэ, специалистара кыһаммат буолбуттар. Он дьыл буолан дьон саная ааста. Рабочайдар күнүэҕи кыһалҕаларыгар чугас буолуу—биримэ көрдөбүла. Маны өйдүүрэ уолдьаста.

С. АЛЕКСЕЕВ.
(Хаһыат анал. корр.).

Ыччаты түмүү, салайыы дьаныары, сатабылы эрэйэр

ЫБСЛКС райкомун сэттис пленумуттан

Бэс ыйын 28 күнүгэр ЫБСЛКС ороЙуоннаах комитетын пленума комсомольскай үлэ туругун дьүүллэстэ. Биһиги бу пленумнаа ЫБСЛКС райкомун бастакы секретара И. М. Андросов огорбут дакылаатыттан уонна этиилэртэн ылгатан бэчэттиибит.

ИС-СОЮЗНАЙ ҮЛЭ

ОроЙуонтан куһаҕана суох үлэлээх комсомольскай тэриллэлэр аҕыйаҕа суохтар. «Мугудай» совхоз (секретарь М. Терютина), Чурапчы орто оскуолатын (А. Илларионова), Мырыла (М. Кожурова), Кытаанах (Е. Спиридонова), Хонтоҕо (М. Данилов) комсомольскай тэриллэлэригэр ыччаты түмэ тардыыга, интэриэнгэ кырата суох үлэ ыытылынна. Ол эрээри отчуоттуур-кэмнэ комсомольскай кэккэ ахсаан өртүнэн аҕыйаабыта дыксиннэрэр. Холобур, 1986 сылга 3004 чилиэннээх эбит буоллахпытына, 1989 сылга 2467 киһиэхэ диэри аҕыйаата. Ити сорох комсомольскай тэриллэлэргэ ыччаты комсомолга үүнэргэ болҕомтону уурбаттарынан быһаарылыан сөп. 1988 сыл устата «Агротехснаб» холбоһук комсомольскай тэриллэтиттэн уратылар үлэһит ыччат ортотуттан чилиэнгэ биир да киһини ылбатылар. Оскуолаларга комсомолга үүнэрии эмиэ биллэрдик намтаата. Манна совхозтардааҕы босхоломмут секретардар үлэни тоҕту уларыттахтарына сатанар.

Социалистическай демократияны олохха киллэрии, комсомолецтар активнай буолуулларын ситиһии, итэҕэстэргэ тулуйуллубат буолуулуу кордөрүү бинир форматынан уопсай комсомольскай мунньахтар буоллалар. Хомойуох иһин, биһиэхэ комсомольскай мунньахтаах оруолларын үрдэтиигэ суолта бэриллибэт буолла. Ол аастыт отчуоттуур-быыбардыыр хамсааньыттан эмиэ көстүнэ. Мөлтөх тэҥнэһиилээх отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтан сибээс үзэлин (Г. Макарова), «Агропромстрой» (Н. Ноева) Хатылы комсомольскай тэриллэлэригэр буоллулар, сорох сирдэргэ мунньахтар 3-4 тэгил кэһөрүлүннүлэр. Маннык бүһыы иннинэ тоҕту туораттыллыах тустаах. Онуоха ыччаты дьиҥнээхтик интэриэйиргэтэр бөппуруостары дьүүллэһиэхэ, мунньахтары тэрийиигэ, бэлэмнээһиҥэ биириилээн комсомолецтары киэҥник тардыахха.

КАДРДАРЫ КЫТТА ҮЛЭ

Босхоломмут секретардар, саамай уһаабыта, икки эрэ сыл үлэлиилэр. 1987 с. быыбар түмүгүнэн талыллыбыт МСКТ секретардарыттан 26-та уларыйда. 30 сыахтааҕы тэриллэ секретардарыттан 27-тэ, 7 совхозтардааҕы босхоломмут секретардартан 6-та уларыйдылар. Маны, биллэн турар, көлүөнэлэр уларыйыыларын кытта сибээстэнэххэ сөп. Ол эрээри миэстэтэҕэ партийнай тэриллэлэр райкомол ыытар политиканы, комсомольскай үлэ бойобуой, туоттаах-толоноох буоллаҕына производствоҕа үлэ-хамнас таһаарылаах буоларын өйдөөбөт түбэлтэлэрэ баалар. Хас сыл ахсын райкомол бюротугар резерв көрүллэр. Ол эрээри манна киирэр табаарыстар кандидатуралара эрдэ маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэриллэлэргэ көрүллүбөт, тус бэйэтин кытта көрсэтии, бөҕөнөөлөһии кэнниттэн киллэриллэллэр. Иннинэ маннык резерв комсомолецтар ортолоругар анкеталаах, олохтоох партийнай тэриллэлэргэ дьүүллэһии кэнниттэн бигэргэтиллиэхтээх. Сорох миэстэлэргэ ыччат интэриэйиттэн тэйиччи турар табаарыстар үлэни сылдьаллара кистэл буолбатах.

КОМСОМОЛЕЦТАР — ПРОИЗВОДСТВОҔА

ОроЙуонна барыта 22, ол иһигэр тыа хаһаайыстыбатыгар 16, промышленноска 2, хааччыйар эйгэҕэ уонна сибээскэ 4 коллективтар барыта 250 ыччаты түмэн үлэлээн кэлиилэр. 1988 сылга ыччат-комсомольскай фермалар биирдии фуражнай ынахтан ортотунан 1750 кг үүтү ыыталар. ОроЙуон иннин ыччат-комсомольскай коллективтарын социалистическай куоталаһыыларыгар, секретардар көрдөрүүлэри түһэрбэккэлэр, түмүк таһаарыллыбата. Манна комсомол райкома улахан кэтүтүүнү таһаарда. Билигин ыччат-комсомольскай коллективтар хамсаһыннара сангалыы сыыһыанна навадыйар. Олох-дьаһах комбинатын комсомолецтара аатыгар эрэ тэриллэр күрэхтэһиигэ киирсибэппит диэн аккаастаннылар. Сүрүн биричиинэнэн ыччаттар куоталаһыы балаһыанньатыгар бастакы миэстэҕэ аҥардас бинир путевкаҕа наҕараадалаһыны тутах дииллэр, материальнай көҕүлэһиини туруорсаллар.

Саамай тыҥаһыннаах уонна түмсүүлээх үлэни эрэйэр кэмнэн общественнай сүһүн аһылыгын бэлэмнээбин ыйдара буоллаллар. ОроЙуон ыччата уонна комсомолецтара биһиэхэ үөскээбит уустук балаһыанньаны өйдөөн күүстэрин харыстаабакка үлэлээн кэллилэр. Биһиги от үлэтигэр ыччат-комсомольскай звенолары, своднай этэрээттэри, үлэ десаннарын тэрийбиппит. «Мыҥдаҕаайы» совхозтан Николаев звенота республика үрдүнэн «Эдэр коммунист» уонна Госагропром ыытар «Көмүс хотуур» күрэхтэһиилэригэр иккис миэстэҕэ тиксибиттэрэ улахан ситиһии буолар. Ол эрээри, сылларынан ырытан көрдөххө, 1986 сылтан саҕалаан ыччат-комсомольскай звеноларга ахсааннара аҕыйаан иһэр. Оҥу тэҥэ ыччат-комсомольскай звеноларга соҕотуоналыыр отторун уопсай кэмэйэ лаппа аҕыйаабыта эмиэ хараҕа быраҕыллар. Ол бириччиинэтиэн от суоҕунан сибээстээн атын ороЙуоннарга барыыланан ыччат-комсомольскай звенолары ыһыы, араартаһын буолар.

1987 сыллаахха 15 киһилээх, онтон кэлин 10 киһилээх охсуулаах комсомольскай десант тэриллэн, ХаҺыйаҕа тахсыбыта. Бу этэрээт хара маҥнайгыттан тэрийэр үлэ инициативатын бэйэтин илиитигэр ылан комсомольскай тэриллэ аатын ааттатта диэххэ сөп. Маҥнайгы тутаччылар бэйэлэрин соруктарын толордулар. Билитин ХаҺыйаҕа санга сүүрээни күүтэбит.

Кырыы учаастактар ыччаттарын кытта комсомольскай комитеттар үлэлэрин көрбүт комсомол райкомун VI пленумугар 10 кырыы учаастак социальнай боппуруостарга хаалылыаҕын, ыччаттар олорор, үлэлиир усулуобуйалара быстар мөлтөҕүн тыл этэччилэр болҕотэбиттэрэ. Бу эдэр ыччаты олохсутууга улахан мэһэйинэн буолар. Ол эрээри хаһаайыннааһын санга ньыматыгар киириннэн, правительство таһаарбыт араас чэпчэтиилэриннэн, өгөлөрүннэн туһанан ыччат кырыы сирдэргэ көһөн тахсыыта эбээн эрэр. Комсомол райкома кыра учаастактар ыччаттарын икки ардыларыгар бэнис сылын культура, спорт эстафетатын ыытар. Бу үгэс буолбут эстафета ыччаттар үлэҕэ-хамнаска, общественнай олохха активнастара үрдэһиннигэр көмөлөстө. Райисполком сессиятын быһаарыытынан кыра учаастактарга санга анаммыт шефтэһэр тэриллэлэр комсомольскай тэриллэлэрин икки ардыларыгар сибээстэһиини бигэргэттибит. Бу туһаайыыта биһиги үлэбит итэҕэстэриттэн биирдэстэриэн кырыы учаастактар ыччаттарын кыһалҕаларын нэлимнник быһаарыыга комсомол райкома сүрүннүүр оруолу ыла илиигэ буолар. Биһиги бу учаастактарга көмөбүтүгэр хааччыйар олох-дьаһах өнөтүн тэрийэр тэриллэлэри кытта ыныс сибээстэхтик үлэлиэхтээхпит. Бинир сүрүн итэҕэспитинэн кыра учаастак ыччаттарыттан партийнаа үүнэргэ ситэ үлэлэспэппит буолар.

ПЛЕНУМ КЫТТЫЫЛААХТАРА САНААЛАРЫН ЭТЭЛЛЭР

О. А. Дорофеев, Чаҕыр аҕыс кылаастаах оскуолатын директора. Комсомол райкомун аппаратыгар ылан эдэр специалистары идэлэриттэн тайтыран элбэтэ. Аны комсомольскай лидердэри хантан да ыйыыта-кэрдиитэ суох ыччат бэйэтэ таларын ситиһиэххэ. Мин санаабар, комсомол райкома 25-26 саастаах ыччаттарга хайысхаланан үлэлиир. Оттон эдэр саастаахтар арыллаллар.

У. Н. Атласова, Субуруускай аатынан совхоз парткомун секретара. Биһиги комсомольскай тэриллэбитигэр уларыта тутуу бытаанык киирэр. Ыччаттар активнастара олус молтоото, аппарат үлэһиттэрэ миэстэҕэ сылдьыылара сэдэх. Ити аппарат урункуулуу үлэлиир дуу диэн санаата тиэрдэр.

М. Терютина, «Мугудай» совхоз комсомольскай тэриллэтин секретара. Комсомольскай тэриллэ оскуола оҕолорун кытта сибээстэах буолуохтаах. Кинилэр — биһиги сарсыҥны үлэһиттэрбит. Оскуолаҕа үгүстүк сылдьыахха, дискуссионнай кулууптары, педагогическай этэрээттэри тэрийиэххэ, кэнэҕэски комсомолецтарбыт санааларын үөрэтиэххэ, билиэххэ.

Биһиэхэ үчүгэй идеялар көтөҕүллэн баран, кумааҕыга эрэ хаалар түбэлтэлэрэ элбэтэ. Холобур, ыччат айар холбоһуҥун туһунан саҕалааһын ханна тиийдэ?

А. А. Сивцев, ветераннар советтарын председателэ. ОроЙуонна наставничество совета 9 эрэ сиргэ тэриллэн үлэлиир. Мин санаабар, маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэриллэлэр ветераннары үлэлэргэр көмөлөһүннэриэхтэрин, иниилэр санаалары, сүбэлэрин истиэхтэрин ыларга.

М. Данилов, Эрилик Эристиин аатынан совхоз комсомольскай тэриллэтин секретарын э. т. Комсомолец авторитета түстэ. Ити биһиги туһунан, комсомольскай үлэһиттэртэн, эмиэ тутулуктаах. Райком аппарата көмөлөһүөхтээх диэн баран бэйэбит олорон биэрэрбит эмиэ баар дьыала.

А. А. Алексеев, интернат-оскуола директорын солбуһаччы. Совхозтар босхоломмут комсомольскай секретардара уларыйыылара олус элбэтэ. Мин санаабар, секретардары райком аппаратыгар 2-3 ый стажер быһыытынан үлэлэтэн, бэлэмнэрэлээн көрөр ордук буолуо.

x x x

ЫБСЛКС райкомун пленума ороЙуоннаах комсомольскай тэриллэ үлэтин күүһүрдүүгэ туһаайыллыбыт уураах ыллыыта.

Б. ПАВЛОВ.
биһиги анал. корр.

Партийнай олох: туолуу хонтуруола

Критика туох түмүктээҕий

ОроЙуоннаах XXIX партийнай конференцияҕа сүрүн дакылаатка ССКП райкомун, райком бюротун кэмиссиэ чилиэнэригэр принципиальнай партийнай характеристика оҥоһуллубута, сорохтор аадырыстарыгар сытыы критика этиллибитэ. Олор истэригэр ССКП райкомун чилиэнэ, «Мыҥдаҕаайы» совхоз директора В. П. Чичигинаров аадырыыларыгар маннык тыллар этиллибиттэрэ: «Таб. В. П. Чичигинаров совхоз директорын быһыытынан бэйэтин үлэтигэр общественнай тэриллэлэргэ тиэрэҕирбэт, ардыгар ыгымсыйар. ССКП райкомун чилиэнин уонна райсовет депутатын быһыытынан ити быыбардаммыт органнарын дьаһалларын олохха киллэрэргэ сөптөөх дьаныардаах буолуулуу көрдөрбөт, бэйэтэ төбө эмэ ОАПХ советын председателэ буоларын үрдүнэн салайар совхоһун интэриэйинэ ороЙуон интэриэйиннэҕэр сороҕор үрдүктүк тутар».

Биллэрин курдук, В. П. Чичигинаров аастыт өртүгэр партия райкомун пленумугар отчуоттаан турар. Онно эмиэ итиннэхэ маарынныыр критика этиллибитэ.

Итиннэ сибээстээн ССКП райкомун иннинээҕи партийнай комиссия соторуутааҕыта бэйэтин уочараттаах мунньаҕар В. П. Чичигинаров отчуотун истэн дьүүллэстэ.

Отчуоттан кэстэрүнэн, совхоз директорын үлэтин стиллиэр демократическай торуйка олоҕурууга дьулуһуу баар. Кини производствоны салайыы тутаах боппуруостарын быһаарыытыгар партийнай тэриллэ, профком уонна Үлэ коллективын советын миниэнньэлэрин аахсар. Оттон күннээҕи аһаан иһэр үлэни-хамнаһы салайсыыга сүнньүнэн бэйэтэ быһаарынар. Бэйэтэ Үлэ коллективын советын салайар. Итинн партийнай комиссия сорох чилиэннэрэ сыһыанын аахтылар, оттон директор «Талбыттара дии, хайыахпыный?», — эрэ диир.

Отчуокка совхоз отделениеларын управляющайдарын быыбардааһын ааспыллыбыта ахтылынна. Онно талыллыбыт дьону директор үчүгэй өртүнэн характеристикалаата. Үлэ расценкатын профкомунан тэбэрдии гыннаттарыы практиката олохсуйбут. Куоталаһыы усулуобуйатын сүрүннэн эмиэ профком оҥорор. Ол эрээри директор профсоюзнай комитет бырааптарын соччо билбэтин көрдөрдө. Оҥу рабочайдар да билбэттэрин туһунан эттэ. Үлэ коллективын совета быйыл иккитэ мунньахтаабыт буолан баран, бу санга общественнай тэриллэ сүһүөҕэр турда диэн этэр табыллыбат, профсоюзу кытта хоһуулаһыы бэлиэлэрэ баалар.

Директор санга көрдөбүллэриннэн үлэлээһини өйүүр. Холобур, аҕы-уолу дэлэтиигэ көмө быһыытынан икки кооператив тэриллибит, совхоз кэтэх хаһаайыстыбаны өйөөн наҥилиэннэьэҥа 20 ынах сүөһүнү, 10 сылгыны уонна 30 сибиинньэни атыылаабыт. Ити курдук социальнай хайысхалаах хардыыланан кэтах дьэнэ туттааччыларга көмөҥ кэҥэтии буолуон сөп.

Отчуот кэмигэр совхоз хаһаайыстыба өртүнэн бөдөргөөн иһэрин кэрэхилиир сорох чахчылар ахтылыннылар.

Икки сельсоветы кытта дирекция ордук социальнай боппуруостары быһаарыыга сибээһи тутуһар. Ол эрээри, директор этэринэн, материальнай өртүнэн кыах тиийбэт.

Боппуруоһу бэлэмнээбит представитель дирекция парткому, профкому уонна комсомольскай тэриллэни кытта билиҥнии көрдөбүлгэ эппиэттиир курдук биэҕа сибээһи хааччыйа илигин ыйда. Райсовет депутатын быһыытынан олохтоох былаас дьаһалларын миэстэтигэр олоххо киллэрэргэ практическай үлэни көрдөрбөт, быыбардаааччылар наказтарын толоруурга кыаҕын оссо ситэ туһаммат. Салайар стиллиэр урунку итэҕэстэр, ол иһигэр специалистарга ыгымсыйыы, толору туоратыллыбыт буолбатахтар.

Комиссия В. П. Чичигинаров партийнай критикаҕа ыйыллыбыт итэҕэстэри туоратыыга салгыы үлэлиэхтээҕин туһунан этиитин сведениеҕэ ылла итиннэ киниэхэ туһаанныах рекомендацияны огордо.

С. ПОПОВ,
комиссия чилиэнэ.

БИҺИЭХЭ ЭППИЭТТИИЛЭР

ОроЙуон иннин Ярославскай аатынан уулуссатын 13 ыалыттан **«Койго уулусса»** диэн тэбэлээх квитическай сурук киирбита. Онно рядно сайгарбата, аҕыйах ыалга баар телефоннар аанньа үлэлээбэттэрэ критикаламмыта. Ону этэн көрдөхтөрүнэ ЛТЦ үлэлиттэрэ ыыналыы баттарын, үгүс кэпсэтии, айдаан кэнниттэн огорбута буоллахтарын даҕаны, аҕыйах хоноот эмиэ уһун кэмнэ алдьанарын туһунан суруллубута. Суругу бэчээкэ таһаарбакка эрэ дьаһал ылыыга бу дьыл ыам ыйын 29 күнүгэр ыытыллыбыта. Онуоха үгүс санатыллыы, ойдөтүһүү кэнниттэн от ыйын 3 күнүгэр телефонунан сибээстэһиигэ ЛТЦ начальника Тимофеев Егор Петрович маннык эппиэттээтэ:

«Ол сурукка эппиэти биэрэр кыаҕым суох, соло булбаппын».

РЕДАКЦИЯТТАН: иннилиэннэ сиэрдээх туруорсуутугар итинник эппиэтэ, аахайыытыата суох сыһыаннаһар тэриллэ салайаччылара билигин да бааллара хомолтолоох. Ити бэйэ тустаах эбээһинэҥнэгэр бүрүкүрэттии сыһыан костүүтэ, «Солото суохтарга» райсовет исполкома туһаанныах дьаһалы ылыа диэн эрэнэбит.

Электрик Д. Д. Сороноумов мэлдьи ферма хотонноругар электро-уотунан итиллиэр охохтору, пилорама, эбии аһылыты оҥорор сыахтар уоттарын таҥыыга түбүгүрэ сылдьарын Чыаппара бөҕөлөгин олохтоохторо үгүстүк көрөллөр. Ону таһынан олорор дьиэлэргэ, кулууптарга ыныырыыга сылдьар специалист.

Дмитрий Дмитриевич бу күннэргэ арендатордарга анаан кыра емкостаах эмиэ электрическай уотуган итиллиэр охохтору бэйэтэ дьан таҥа сылдьар. Билигин Таастаах санга сайылыгар маниыксыттар олорор дьиэлэригэр, тиниккэ уот линияларын тардар. Кини бэс ыйытар 1000 солкуобайдаах үлэни толордо.

Снимокка: Д. Д. Сороноумов үлэтин кэмигэр.

П. Оковешников фотота.

Чурапчы дьонугар аһаҕас сурук

ИС СҮРЭХПИТТЭН ЭТТЭХПИНЭ...

Тапталлаах Амма өрүспүн көмүскэһэн, аатырсуолум бөҕө «аарыгыран», Чурапчы, Таатта, Мэҥэ кэлэр кэскиллэрин, уостубат уйгуларын, быстыбат быйаҥнарын быһа хаампыт аатыраммын билэр-биллэт дьоммуттан, бэл, хаан-уруу аймахтарбыттан, таайдарбыттан кытта хомурулуннум.

Ол иһин сыта-тура толкуйдаан баран, аһаҕастык кэпсэтии кэмигэр Эйнэхэ бэйэм ис санааларбын эттэхпинэ сатаныыһы диэн түмүккэ кэллим.

Сылгы кистэһэн, ынах маҥыраһан билсэр. Онон маҥнай хантан хааннаах, кимтэн кинилээх ураҥхай буоларбын билиһиннэриим. Былыр эбэм Таатта баһыттан Аммаҕа Хонору төрдүгэр сүктэн кинрбитэ үһү. Төрдүбүн-ууспун аҕыстахха, Хотоҕор оҕонньор сыдьаанабын. Аммалаабы торуттэрим былыр-былырыттан көлөһүннэрин кэрэйбэккэ, сири таҥастаан, ньэ буордара биэрэр быйаҥынан киттэн олорбуттар. Онон мин даҕаны күүн-саас баһына бадараанын кэһэн, сайынын буолан буорун сиэн, күн сыралҕаныгар буһан улаппытым. Оскуола кэнниттэн төрөөбүт дойдубар Соморсунна трактористаабытым. Онон «бирэйиньк хонууга хайдах үүнэрин» билэбин диэхпин сөп.

Аммалар барахсан былыр - былырыттан бурдугунан аатырар. Ити айыы аһынан аммалар 1727 с. дьарыктаммыттара биллэр. Ол эрээри кыһын ардыгар историктары ытта мөккүүн баҕарар. Кинилэр бигэргэтэллэриннэн, сахаҕа туох үчүгэй баарын бырытын улуу нуучча норуота аҕалбыта мөккүүрэ суох үһү. Оччотугар бурдук тоҕо «бурдугунан» сылдьарый, «жито» дуу, «хлеб» дуу буолбатаҕый? Бурдук сынньар кэлиилэт тоҕо «кэлиинний», тоҕо «ступа» буолбатаҕый? Кэмэ-кэрдиитэ кэллэҕинэ, итэ да ыйытык, бука, чуолкайданыаҕа.

Аммабытыгар тоҥуннахлитинэ, революция иннинээҥи статистика көрдөрүүнэн, тоҕус сыллаах кэрчиккэ биир буут ыһыыттан 4 буут быйаны хомуйаллар эбит. Ол курдук, 1860 сыллаахха 2720 буут ыһыыларыттан 11680 буут бурдугу ылбыттар. Быһата, бурдук барахсан экономика сайдыытыгар улахан төһүүнэн буолбут. Амма-Наахара атыыһыттара бурдугунан иннэ Учурга, Амурга тиийэ эргиммиттэр.

Чурапчылар итиэннэ аммалар икки ардыларыгар эргиэн бигэтик олохтоммут эбит. Күһүн кыстыкка киириэх иннинэ Чурапчыттан сүөһү үүрүүлээх эбэтэр бэрэмэдэйгэ тыыннаах бороосну ыкдыылаах дьон киирэн онтукаларын бурдукка эргитэллэрэ, бэрэмэдэйи бэрэмэдэй бурдукка мэнэйдэйэллэрэ. Атыннык эттэхпэ, аммалар чурапчылардыын сибээспит эрдэхтэр буолан уруурҕаһыынан эрэ мунурдаммат эбит.

Соморсун суол айаҕа буолан кыра эрдэхпиттэн Нуотаралаан иһэр, Нуотараттан эргиллэр Чурапчы дьоно бөҕөну көрөрүм. Кинилэр чахчы отчут-ыаспыт буолаллара сөҕөр-махтайар этим. Быһата, саас-үйэ тухары айылҕа кыһарҕаныгар утарылаһа үөрүйэх дьон диэн испэр диригник ытыктыы саныыбын.

Кыыс-Амма быйаҥнаах хочолордоох, бултаах-алтаах эргэнэ хара тыалардаах, кемүс хатырыктааҕын үһүннарар сырдык уулаах. Бу баайа-дуола былыр-былыргыттан биллиҥээннэ диэри дьон хараҕын аалла ини, аалбата ини. Аммаҥы бас билэр туһугар Наахаралар, Бере Бөтүҥнэр, Боотур Уустар, Дьохсоҕоннор, Омоллооннор эҥин хааннаах кыргыстарыттан саҕалаан Боотуруускай улуустан Амма улууһун араарыы, ороҕуонналаһын, Амма ороҕуонун сэмсэ-сэмсэ быстаталаан Алексеевскай, өрүс уҥуорааҕы производственнай управлениелары тэрийтэлээбин, быйаҥнаах үс үрдэри—Маҥирини, Бэрэни, Халааныны—үктэтэн ылыы айдаанньах дьыалалара буолуталаан аастыттара.

Аны Амма уутуттан быһа тарыйан ылыы боппуруоһун күүртээн, күөдьүтэн таһаардылар. Хас сырыы айы ыытыллар итинник хампаанньа барыта: «Дьон туһугар! Норуот туһугар!»—диэн өрө күүрүүлээх хотуулаах тылларынан доҕуһуолланар. Сырыы ахсын оннук «хампаанньа» түмүгэр уйгу-быйаҥ дэбилиһэ түһүөхтээҕин түһунан этин-тыынын бөҕө буолар. Урукку оннук эрэнэриилэртэн муҥ саатар аҥардара олоххо кинрбитэ эбитэ буоллар, сылын ахсын тиийбэт тирии, тарпат тараһа буоларбыт тохтуо эбитэ дуу?

Өрө күүрүүлээх «хампаанньалар» кэтэх өртүлэрин көрө сатаһын ардыгар умнуллар. Дьон-сэргэ «сүүрбэ сылынан коммунизм тутулларын», «уйгу-быйаҥ олохтонорун» төһө кэтэстэ, итэҕэйдэ этэй? Өссө оннук ой-санаа олохсуйуутуттан үлэлиэн-хамсыан аныыньаҕы уунту туһаныахтаах. Оҥу тоҕо эрэ кинэгник, аһаҕастык быһааран биэрбэттэр.

Аны водохранилище туһунан. Бырайыактанар сирэ 80 метр диригнээх ирбит тоннооох, булуустаах сир. Бу булуус ирдэҕинэ, уу кэҥэ түһэн Таатта сүнньүгэр олорор дэриэбинэлэргэ алдьархайы аҕалыа суоҕа дуо? Мин саанабар, ороҕуонна албэх сыл чинчийэр үлэни ыыппыт, сыраларын биэрбит ученайдар Н. П. Боскоев, М. Н. Уснов үүннэх-таһиннэх тылларын болҕойон истиэх баара.

Чурапчы почвата сылга 215 мм сөҥүүгэ ааҕыйар. Онтон элбэтэҕинэ, туой буордаах дойду бырыы да өрө көтүрүүлээх хотуулаах тылларынан доҕуһуолланар. Сырыы ахсын оннук «хампаанньа» түмүгэр уйгу-быйаҥ дэбилиһэ түһүөхтээҕин түһунан этин-тыынын бөҕө буолар. Урукку оннук эрэнэриилэртэн муҥ саатар аҥардара олоххо кинрбитэ эбитэ буоллар, сылын ахсын тиийбэт тирии, тарпат тараһа буоларбыт тохтуо эбитэ дуу?

Өрө күүрүүлээх «хампаанньалар» кэтэх өртүлэрин көрө сатаһын ардыгар умнуллар. Дьон-сэргэ «сүүрбэ сылынан коммунизм тутулларын», «уйгу-быйаҥ олохтонорун» төһө кэтэстэ, итэҕэйдэ этэй? Өссө оннук ой-санаа олохсуйуутуттан үлэлиэн-хамсыан саччо баҕарбат ыччат үксээтэ оҥоробун. Бүгүҥкү күннээҕи хара үлэнэн (уйгуну оҥорор үлэнэн) буолбакка, хаһан эрэ кэлиэхтээх ыра олох психологията дьон-норуот ойуулаах-санаатыгар диригник олохсуйуутун сорох-сорохтор бэйэлэрин туһаларыгар эргитэллэр.

Амма уутун Таатта, Суолаҕа бырахтарыы техническай - экономическай төрүттэргэр суруллар: «. . . «Якутскай» научнай-производственнай холбоһук ученайдара заҥыыларынан, Амма уута Тааттаҕа таҥыстарына, тыа хаһаайыстыбатын табаарынай бородуукуйата 4,5 төгүл улаатыа, ол иһигэр сүөһү нитириттэн ылыллар бородуукуйа 5,3 төгүл улаатара сабаҕаланар, хас гектар ахсыттан 500—800 центнер хаппыыста, 200—250 центнер хортуоппуй, 300-500 центнер огурсу, 250—450 центнер кормовой культура, 150—400 центнер силлэс ылыллыаҕа, 26,5—28,6 центнер от оттоҕуоҕа, ескөтүн уоҕурдулуннаҕына, 53,7—62,7 центнер от кэлиэҕэ...». Чэ, уонна итиитэн да атын албэх. Тугуй, итэ быйаҥ барыта өрүс уута таҕыста да, дэбилис гына түһэр дуо?! Итинник этэр ученайдар Чурапчыга, Тааттаҕа хаһыг эрдэ түһэрин, бинр үксүн ол түмүгэр оҕуруот аанньа үүммэтин билбэт муннара дуу? Өссө эбэн биэрэллэр: «Производство үсүлуобуйаларын үчүөттаан культуралар уонна ходуһалар быйаны биэриилэрин расчета намтатан оҥоһулуна (!)».

Ууну таһаарыыга саамай сүрүн куоһурдаара «иһэр уу суох» диэн. Уу, кырдьык, тыын боппуруос. Ол эрээри «Якутгипроводхоз» институт бырайыактыырынан, ууга ааҕыйар 18 бөһүөлэктэн биэһэ эрэ «Амма албэт мэҥэ уутун» иһиэхтээх, 13 бөһүөлэк, ол иһигэр Чурапчы бэйэтэ, бадараан буоларын олохтоохтор бэркэ диэн билэр буолуохтаахтар. Оттон «Якутгипроводхоз» эйиэхэ 420-450 мм сөҥүүнү таһаарарга былаанныыр.

Таатта баһыгар улахан водохранилище үөскээтэҕинэ, ол тыына-чаана тутуннан чаалыйара биллибэт эҥ. Эмиэ Бүлүү-муоратын курдук, сайына да, күһүнэ да биллибэккэ, биргэм ардах-силбик аанньаҕай? Күн-дьыл уларыйара диэн сүрдээх дьыала буолуохтаах. Оннооҕор 1980 сыл саас үөһэ быыыттар алдьаннар, Ытык Күөл уулуссаларынан мотуордаах оҥочоҕон алаҥдэ сылдьыыттара дии. Таатта сылга 25 мөлүйүөн кубометр ууну сүүрдэр ыыахтаах. Оттон бырайыах быһыытынан 150 мөл. кубометр уу аанньахтаах. Оччотугар Таатта былаһын тухары мотуорунан сүүрдэйэбитий? Үрэх сүнньүгэр баар дэриэбинэлэр барыы кэриэтэ налыы сиргэ олороллор. Онон нуорманы таһынан сантиметр да уу каллаҥинэ, дэриэбинэлэр барыы устаайаллар? Быйыл да саас Хаамыһа аннынан Таатта төттөрү сүүрүгүрдүбүтэ сэрэтии буолбат дуо?

Билгэйиттэр кэтээн көрүүлэринэн, 12 сылтан 4 сыла кураан буолар. Бу үс сыл субуруччу улахан кураан эргийбатигэр бука барыы аймана түстүбүт, быыһаатаҕына Амма уута эрэ быыһыан сөп курдук кэпсээни тартыбыт. Итэ буолар күннээҕинэн, хампаанньанан эрэ олороробут омсолоох кестүүтэ.

«Якутгипроводхоз» институт аҥардас Амма уутун бырахтарыы бырайыагын оҥоруута аастыт сылдаахха 700 тыһ. солк. ороскуоттаата. Эбэтэр сылдааҕы бюджетыа 40 бырыһыанытар тэҥнэһэр. Аны туран «Якутводмелиорация» трест итэ быраайыагы олоххо киллэриитэ 280—350 мөл. солк. ороскуоттуура сабаҕаланар. Итиччэлээх үн туһаҕа чахчы туруо дуо? Биһиги мелиоратордарбыт ирригацияны дэгиттэр баһылаабыт омуктар курдук үлэлиллэрэ эбитэ буоллар, Амма уутун туһаныыны кытта иһин, син, сөбүлэһиэ этэ. Оҥу баара биһиэхэ маган аҕай алдьатааччы тэҥнэспэт «үлэлэрин» көрдөртүүллэр эбэт. Халаанныы, Хотуйаны. Күлүпчүү дьаабылаабыттарын көрө-көрө мин туус бэйэм этим тардар. Оннук дьонго Аммаҥы «тэһиннэтэ» биэрдэхпэ, туугу-туугу оҥоруохтара өссө биллибэт.

Аны бинр түгэнигэ тоҕоолоон тохтуом этэ. Амматтан сылтаан таатталар, чурапчылар, мэҥэлэр, аммалар—сахалар саамай олохсуйбут ороҕуоннара—бэйэ-бэйэлэригэр утарыта турсаары тыннылар. Итэ бэрт оҕурунтаах ойдөөх, кэмиттэн кэмигэр күөртэн биэрэр дьон оҥоһуулара оҥоробун. Ол принциптэрэ судургу: «Араартаан баран — баһыыай». Итэ эахчы быйыл саас быыбар саҕана бэрт дьэнкэтик көстэн аста. Онон атаагыаһыы, ороҕуоннаһыы таҥыстаҥына, кэнэҕэски көлүөнэ бырастыы гынна суоҕа.

Утун биэримээри кураанаҕы куолулуур диэххэт. «Кыым» хаһыат корреспондена буола сылдьан, Аммаҥан, Тааттаҥан эрэ таҥнары сылыйдым аҕай. Мин көрдөхпүнэ, Таатта сүнньүгэр улахан дэриэбинэлэр олохсуйбуттар. Олору миигинээбэр биллэт. Ол былаһын тухары кыһын-сүөһү, — мисэлыынан: трактор бөҕө. Оттон биһиги сирбит-дойдубут олус үтүө кыһын тоҕуоруйарын собулээбэт, оттон улаханнык эмсэҕэхпит. Ол да иһин торуттэрбит алаабыкан быдаҥын олордохторо.

Киниилэһин түмүгэр нууччалыы терминнэн «перевыпас», сахалыы эттэххэ, сир-уот чигдиитийэн, тэлсиллэн, от үүммэт буолла. Отчуттарбыт дэриэбинэттэн 20 биэрэстэ иһиэн оттооботтор, сайылыктарбыт 5 биэрэстэттэн ыраах тэйбэттэр. Күрүөхаһаа да аанньалаах суох. Ол кэнэ мэччирэҥ хаптаҥныа суоҕа дуо?

Сир ахсын тыа сиригэр ыччат олохсуйуута, дьиэуот туттуута кэҥээн иһэр. Ол суотугар дэриэбинэлэр улааталлар, чугаһынан тутуу маһа да кэрдиллэн барыыта. Аны саһаанын маһа сытар. Билигин дэриэбинэлэргэ баар маһаһыынар, кулууптар, бэкэсириналар, балыыһалар нэһилиэннэ кердөбүлүн ыраабынан кыайан толорбот буоллулар. Итэ тиийиммэт түгэммэт буолууга барытыгар Амма уута таҥыстаҥына эрэ үрүҥ тыын өлөйө буолуоҕун туһунан омсолоох өйдөбүл олохсуйан эрэрэ кутталлаах.

Итиннэ Амма холобурун аҕалыаҕы баҕарыллар. Гражданскай сэрии, Аҕа дойду сэриитин, репрессиялар сылларыгар, ороҕуоннары төттөрү-таары аамайдааһын, тиһэҕэр саарбах соҕус дьаһаныыбыт содулугар Амма курдук быйаҥнаах ороҕуон ытыһын тоҕуйа сылдьар буолан хаалбыта. Үйэлэр тухары дьарык оҥостуммут сүрүн культурабыт—бурдук үүнэриитэ отой да умнуута хаалбыта, тэпсилгэнигэ быраҕыллыбыта, хуторынан, сахалыы эттэххэ, алааһынан олороллор. Уонна үчүгэйдик олороллор. Биһиги даҕаны «алааспыт патриотизмын» сөргүтэн, дьоҥҥо, ыалга алаастарыы сыһыартаатахпытына? Билигин техника-транспорт үйэтигэр бөҕөлөөтөрүн улаханнык суохтуохтара суоҕа оҥоробун. Урут да Амма уута суох чурапчылар билиҥнитээбэр таһыччы албэх сүөһүлээн, оттоон-мастаан олорбуттарын тоҕо умнабытый? «Мыҥдаҕаайы» совхоз Хахыйаҥы тэриннэ дии. Кинилэр холобурдарынан умнуллан эрэр төрүт буорбутугар, алаастарбытыгар төннүөвүн. Эйиги кыра учаастактаргытын сөргүтэр программаҕытын биһирии иһиттим.

Амма, кырдьын, аммалар эрэ өрүстэрэ буолбатах. Киин быйаҥыттан Чурапчы, Таатта, Томпо дьоно эмиэ аһаан-таҥнан олороллор. Онон Аммаҥы көрөтиннөрдэхпитинэ, барыа да үһүн оту оттуурбут биллибэт. Ол эбэтэр Аммата суох Чурапчы хайдах да Чурапчы буолуон сатаммат.

Ол оҥоругар күүспүтүн, сүбэбитин холбоон тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын оҥорон таһаарар акционернай обществота тэриниэҥиг. Онно Уус-Майа ороҕуона үбүнэн-харчынан, техниканан, региональнай хаһаайыстыбаннай ахсаанна киирдэҕинэ, кыһыл көмүһүнэн да, ыттыһыаҥа. Оччотугар Чурапчы аатырбыт көмүһүн уустара өбүгэ саҕаанаҥы искусстволарын дьыалаҕа көрдөрүөх этилэр. Ол аата, саха көмүс оҥоһуктарынан тас рынокка да тахсар ыыахтанабыт. Итэ билиҥнитэ баҕа санаа курдук буолбутун иһин, олох көрдөбүлэ буолуоҕа.

Оттон аммалар үйэ тухары дьарыктаммыт дьарыктарыгар бурдугу үүнэриигэ төннүөхтэрэ. Кинилэр илиилэрин суоһугар буспут бэйэбит киллэриитин сиэхпит. Амма өрүс кэрэттэн кэрэ кытылларыгар сыныаннар дьиэлэри, туристическай базалары, эмтээх куолугэр Луизуруйаҕа бадараанынан эмтиир курорду тутуохпут. Амма кэрэтин бэйэбит хараҕынан көрөн миниэпиэнэ, уйгутутар, олохпутар-дьаһахпытыгар быаччы туһаныахпыт.

Оттон ол «баппатах» 280 мөл. солк. үптэрин, «Якутводмелиорацияны» кэлтэй биэрбэккэ, бэйэбит сахалыы мыҥдыдын, кэскиллээхтик туһаныаҕыт. Иһэр ууну даҕаны, харчыланнахха, эрэбил быһаарыахха сөп буолуо.

Чурапчы дьоно, мин Эйиги үлэйит, сэмэй үтүө сүрэххитигэр сүгүрүйэбин! Уонна барыгытын ыҥырабын: быһымах, уолҕамчы быһаарыныылары ылыма охсортон туттуулуоҥун, уйуну-кизиги, кэскиллээҕи толкуйдуоҥун!

Аммабыт барахсан үйэлэргэ биһигинэ нитэн-аһаатан, сырдык сүүрүгэ сөҕүүлээбэккэ, уста сытыахтын!

Этэннэ буолуг, бэр-дьонум!

Баһылай ХАРЫСХАЛ,
СССР Суруйааччылар союзун чилиэнэ.

Производствоҕа үлэлиэхтэрэ

Бу күннэргэ бүтэнник экзаменнары туттаран бүтүннэҥ оскуола оҕолоро олох саҥа кэрдиһигэр бастаны хардыылары оҥороллор. Ол курдук, Чыаппара орто оскуолатын 10 үөрэнээччи ситиһиилээхтик бүтэрдиллэр. Государственнай экзаменнары үтүстэрэ «4» уонна «5» сыаналарга туттаран үөрдүлэр-коттулар.

Киниилэр нэтэриттэн түөрт оҕо—Николай Местников, Николай Сорокоумов, Валерий Романов, Анастасия Максимова — производствоҕа быаччы тахсан үлэлиирэ быһаарыннылар. Оттон атыттар үөрэх заведениелэрыгар туттарса барыахтара.

В. ЛЫТКИН.

Үүт туттараллар

Киленгкигэ нэһилиэнньэттэн ордор үүтү хомуйуу тарааһыныэхтик ыытыллар. Икки ыйга 11 тонна үүт хомулунна.

Кырдьаҕас коммунист Иван Еремеевич Парфенов «шасси» тракторынан ыаллары кэрийэн үүтү хомуйар. Киин үлэтигэр эпиэтинэстээх сыһыанын түмүгэр хойутаабын, трактор алдьаныыта тахса илик. Кытаанах олохтоохторуттан Семен Дмитриевич Лазарев, Лаврентий Иосифович Соловьев, Дмитрий Дмитриевич Барашков I, Семен Семенович Дьячковскай бу дьыалаҕа ордук активнайдык ыыталлар.

Ол эрээри «Чурапчы» совхоз салаатта баччаанна диэри үүтү туттараччыларга бинр да солкуобай харчыны толуу илиэ хомолтолоох. Нэһилиэнньэ дуогабар быһыытынан үүтү туттараччыларга 2000 сылга диэри ходуһа сирдэрин сыныарыы саҕаланна.

«СО» корр.

СПАРТАКИАДА КЭННИТТЭН САНААЛАР

Карл Маркс аатынан совхоз кинигэр буолбут спартакиада сонуннук ыытыллыбыта мустубут дьону интэриэһиреэттэ. Совхоз бэйэтин кыаҕын таһынан үлэни көрсүбүтэ хараҕа тута бырааҕыллар. Ыаллыыт, хоноһо элбэҕиттэн, дьиэтааҕи түбүктэн орвокко, олохтоохтор оонньуулуу-көрү даҕаны сэдэхтик көрдүлэр. Ол оннугар оройуон кинини олохтоохторо бэйэлэрэ маанылаалдьыт буолан, быйыл «нэстэрин» ылбыттара чахчы.

Спартакиада күрэхтэһиитэ волейболтан саҕаланан, кинигэн түмүктэнэ. Быйыл аан бастаан дьиэ кэргэннэн күрэхтэһии, 25 этаптаах эстафета, «Үрүҥ Уолан—89» конкурс ыытыллыбыта дьон болҕомтотун ордук тарта. Итинник иподромҥа аттар сүүрүүлэрэ, сүүйүүлээх лотерея оонньоохуна бэйэ туспа көрү-нары үөскэттэ.

Кыһыҥҥы уонна сайыҥҥы комплексный спартакиадаҕа спорт 20 көрүүгэр ыытыллыбыт күрэхтэһиигэ Эрилик Эристиин аатынан совхоз спортсменнара кыайыылаҕынан тахсаннар, өтөрүнэн ситиһиллибэтэх үөрүүлээх өрөгөй буолла. Үчүгэй ааҕааччы диэбиккэ дылы, аттарбыт даҕаны куһаҕана суохтуу сүүрдүлэр, лотерея оонньоохуунуттан дьоллоох биллэттэр, улахан сыаналаах сүүйүүлэр эриликтэргэ түбэстилэр. Уопсайынан, спартакиаданы ыытыыга тэрээһин үлэ бара сатаабыт диэн бэлиитэххэ аада.

Ол эрээри тус бэйэм сорох сааналарбын этиэхпин баҕарабын. Бастакытынан, 18 тыһыынча нэһилиэнньэлээх оройуон спартакиадатын ыытыыга стадион олорор миэстэтэ олус аҕыйах. Дьон олороруттан аҥаан тула 2-3 эрээттээн, боростуой да соҕус буоллар, көрөөччүлэр олорор миэстэлэрин онороуох баара. Кини тэбүүнэ кэтэх өртүнэн олорор миэстэҕэ тиийэр кириллиэстэри онгорбут буоллар табыллыах эбит. Оччоҕуна көрөөччүлэр стадион иһигэр киириллэрэ тахсыа суоҕа этэ. Атыыны-тутууну стадион атын өртүгэр туспа ларектарга ыытыахха аада.

Иккиһиннэн, «Үрүҥ Уолан—89» конкурс дьиҥнээх сахалыы ис хоһоонноуута сатамматах дуу диэн саанаҕа кэллим. Үрүҥ Уолан бухатыыр эбээт. Тоҕо даҕаны бастаан ыытыллыбытын иһин, биһиэхэ тахсатара-саптара сатаммыта суох, хайдах эрэ үнкүүгэ кэтэр тамаска майгынныыр. Куйахтаах буолуулара ирдэмэтэх, сахалыы «Дьээбуо...» диэн ыллаабаттара муода, гитаралаах бухатыырдар баалларын истибит суох. Аны күрэхтэһиини, бухатыыр буоллаларыгар, тустууга, ыараханы көтөҕүүгэ, национальнай ыстаныыларга, сүүрүүгэ, оҕуннан ытыыга, ыыһыы аҕыннротиигэ, сахалыы «Дьээбуо...» ырыаҕа ыытар табыгастаах курдук. Кыайыылааҕы күүс-уох, сымса быһаарыахтаах.

Конкурсу түмүнтуур, кыайыылааҕы быһаарар түгэнтэ тыллы ылбыт Валентина Дмитриевна Пинигина, микрофонун сатаан туппатаҕын таһынан, саҥарар куолаһын тона хайдах эрэ Мөкүөйэ эмээхсин оруолун толорбут куолаһыныы ыраах эрэрдии тахсыта, бука, үгүс истээччи кулгааҕын аалбыт буолуохтаах (өйүргэммаккэр көрдөөбүн. Ити ырдьык эҥ). Семен Яковлевтыы лоп-баччы куолаһынан этиллибитэ буоллар ордуга хаалла.

Үсүһүнэн, айылҕа барахсан сиэн-хотон, силиҥилээн турдаҕына хоһоруоҕ тыллаахтар, ыраас куолаастаахтар оҕуокай тылын таһаарбыттара алдаска дириллибэтэҕэ хомолтолоох. Ити обуҥалэрбит үтүөкэннээх үгэстэрэ чуранчыларга умнууга хаалбытын чаҕылхай туоһута. Бу культура үлэһиттэрин итиэҕэстэриэн буолуоҕа сөп. Төрдүһүнэн, дьону бэрэдэктээһиини 3-4 милиция үлэһиттэригэр анараастыы соҥноһун сыыһа. Микрофонунан сотору-сотору милиция сотрудниктарын ыҥыртарыы мустубут дьоҥҥо сүөргүтүк иһиллэр. Олохтоох ыччаттартан дьуһуурустубаны олохтуох баара.

Ити сорох сааналарбын инникитин учуотуулларыгар баҕарабын, оччоҕуна суругум сыалын ситтэ диэн саныах этим.

П. ФЛЕГОНТОВ,
үлэ ветерана.

„СПОРТЛОТО“ ТИРАҺА

«45-тэн 6» уонна «36-тан 5» «Спортлото» лотереяларын 1989 сыл от ыйын 2 күнүгэр оонньоомут тираһын түмүктэрэ:

«45-тэн 6»: 10, 11, 15, 20, 41, 44.

«36-тан 5»: 5, 30, 31, 33, 34.

(ССТА).

КАБЕЛЬ ЛИНИЯЛАРЫН ХАРЫСТААҢ

ССРС Министрдэрин Советын 1939 сыл от ыйын 22 күнүнээҕи 567 №-дээх уураах уураҕынан бигэргэтиллибит «Сибээс линиятын харыстааһын быраабылаларыгар» сөп түбэһиннэрэн, кабельнай линиялар трассалара «охраннай зона» диэн аатталлар.

Биһиэхэ бөҕүөлэк таһыгар кинилэр аналлаах остуолбаларынан, оттон бөҕүөлэк иһиннэн аанар линиялар техническэй документацияна быһаарыллаллар.

ЛТЦ сургуунан көҥүлэ суох уонна кини представителин ыҥырбакка эрэ кабельнай линия охраннай зонатыгар сир үлэлэрин ыытыы бобуллар.

Үлэ саҕаланыан иннинэ 3 №-дээх ЛТЦ представителин кытта бу линия аанар трассатын чуолкайдаан. Кабель трассатыгар ыытыллар үлэлэр иннинэн эрэ оҥоһуллаллар.

Өйдөөн, шоссейнай суолларга, совхозтар уонна предприятиелар хабар сирдэригэр соччо дириҥэ суохтук кабельнай линиялар сыталларын. Линияларынан 2000-ҕа диэри вольтаах күүрүү бэриллэр. Ол олоххо кутталлаах.

Кабель линиятын алдьатыы сокуоннаан ирдэнэр: «Сэрэтии кинискэтин» ылан баран, үлэни быһаччы толороччу механизатор бэйэтин дьалаҕайыттан алдьаттарына эбэтэр үлэни ыыттарар тэриллэ, совхоз салайаччылара механизатордары «Сэрэтии кинискэтэ» суох охраннай зона аттыгар үлэҕэ ыытан кабелы алдьаттардахтарына.

3 №-дээх ЛТЦ АДМИНИСТРАЦИЯТА.

✦ Доруобуйа мунньуга ✦

АСТАН СҮҺҮРҮҮ

Астан сүһүрүү аан дойду үрдүнэн балачча киэҥник тарҕаммыт ыарыылартан биирдэстэрэ. Стафилококк—дьаатынан сутуллубут астан сүһүрүү, былыта суох халлааҥҥа соҕуччу күүстээх этиҥ эпитиний, «киньэх» эмиэ киирэр нс ыарыыта. Ыарыһах элбэхтик хотуолуур, куртаҕын уонна сиэннэрэ оҥоһуҥ гуҥаайыыларынан улаханнык ыалдьар, сэниэтэ эстэр. Ыарыы улаханнык киирбит түбэлтэтигэр сүрэх үлэтин мөлтөтөр, иһин этиэр-хаанынаар баар уутун элбэхтик сүтэрэр. Атын нс ыарыылардаан уратытынан маннык сүһүрүү хаһан даҕаны биир киинэттэн атын киньэхэ бо-риллибэт.

Стафилококк —айылаҕа олус кэҥэтик тарҕаммыт уонна элбэх араас көрүнүөх микроб. Ол курдук, кини суоҕу түүтүгэр, этиэр, үүтүгэр куруук баар буолааччы. Доруобай киһи тириититтэн, күөмэйиттэн, ньиннуттан, силиттэн эмиэ буолааччылар. 1 грамм аска хас эмэ сүүһүнэн молуйүөн ахсаанаах стафилококк микробэ баар буолуон сөп. Кини ас-уол үгүс көрүнэр үөскүүр уонна бэйэтин дьаатын таһаарар ыахтаах. Холобур, билигин дьиэҕэ астанар, маҕаһыыттан атыылаһар, остолоһуойтан ылан сиир астарбытыгар барытыгар кэриэтэ үөскүүр. Кинини үүнэр, үүттэн оҥоһуллубут астарга, балык бүлүүдэлэригэр, халбаһыга, кэнсиэрбэ араас көрүнэригэр, кондитерский оҥоһуктарга, вермишельтэн уонна макаронтан оҥоһуллубут гарнирдарга, атын да астарга буолуохха сөп. Кини ордук саахардаах кремнэргэ олус таптаан үөскүүр уонна сайдар. Тоҕо диэтэхха, саахардаах крем составыгар чочогой, саахар, үүт, суогай, сиҥкай сымыыт, желатин курдук микроб сөбүлээн үөскүүр бороду-уукталара баалларын.

Стафилококк дьаатынан сутуллубут астан сүһүрэн ыалдьыы ылиннаата балачча үчүгэйдик биллэр ыарыылартан биирдэстэрэ. Кини иһи организмыгар киирэн баран биллибэккэ сылдьар кэмэ ортотунан 2-3 чаас көрүнэ. Ол эрээри сороҕор 30 мүн. буолан баран олус нүүскэ ыарытыннарар түбэлтэтэ эмиэ баар буолааччы. Дьиэнэ 5-6 чаас буолан баран ыарытыннарар.

Стафилококк дьаатынан сутуллубут астан сүһүрэн ыалдьыыттан хайдах харыстаныахха сөбүй? Бастакытынан, маннык астан сүһүрэн ыалдьыыны боппор ааҕаттан аһы-уолу бэлэмнии тэриллэлэр эҥкилэ суох ыраас буолуохтаахтар. Иккиһиннэн, микробу суох оҥорор сыалтан бэлэмнэниллибит аһы астааһыҥна туттуллар тэриллэри, иһити-хомуоһу ыраастык тутуллуохтаах. Туалекка-сылдьан баран илиини мыыланан щеткалаан, хлорнай известкэ суурадаһыынан суунан баран сайаҕаныллыахтаах. Ас астааччылар, илин баастаах буоллахтарына, аска чугаһыа суохтаахтар. Түрдэннник буортутуйар астары атыылааһын, сырьену, бөлөм бороду-уукталары обработкалааһын болдьохторун тутуһуу бөлүүчүлэах. Эргиэн үлэһиттэрэ дьон мустар бырааһынньыктарыгар, дьаһалларыгар дьоннору аһатыыны тэрийэллэригэр булгуччу санэпидстанция көҥүлүн ылыахтаахтар. Биирдиилээн ыаллар аһылыгы астаан атыылыахтарын иннинэ санэпидстанцияҕа кэлэн хаанык астары атыылыылларын сөкнөһүөхтэхтэр.

Эргиэн үлэһиттэрэ уонна биирдиилээн дьоннор үөһэ ыйыллыбыт ирдэбиллэри толорбот түбэлтэлэригэр, дьон сүһүрэн ыарыйдахтарына, сөкуон бынчыгынан ыытаанах эпидемиологическай тардыллыахтара.

В. СТЕПАНОВ,
санитарнай врач.

БЭЙЭ КИРПИИЧЧЭТЭ

МАРЫ. Марыйскай оройуонҥа бэйэлэрин бырайыактарынан дьиэ туттуохтарын баҕалаахтары тутуу матырыйаалынан толору хаччыйар кыаҕы «Ашхабад» колхозка үлэҕэ киллэриллибит кирпииччэ завода биэрдэ. Завод сылга 6 мил. кирпииччэни оҥорон таһаарыаҕа. Оройуон кэнники сылларга социальнай-экономическай ортүгэн улаханнык хаалбыта.

(ССТА).

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Күн сирин кордорбут күн-күбэй нөҥөйөтин, аймахпытын АРЖАКОВА Анастасия Васильевнаны 50 саастаах туолар юбилейынан истиҥник эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт туйгун доруобуйаны, элбэх үөрүүнү-көтүүнү, дьолу-соргуну.

Кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара.

БАТТАХХЫТЫН КӨРҮНҮҥ

Химическай завивка доруобай баттахха оҥоһуллар. Эргэ химкалаах буоллаҕына, оку ырыйтарар ордук. Септеехтүк оҥоһуллубут химическэй завивка киһи баттаҕар дьиҥнээхтэн уратыта суох долгулдьугас, нөпсоркай көрүҥү биэрэр. Оттон баттаҕы күүсэ (өр) химкалатар баттах структуратыгар буортулаах, баттах тоҥутаҕас, болоорхой буолар.

Химкаламыт баттаҕы куруук бигудиннан эрийэ сылдьыллыахтаах. Өскөтүн баттах тебетүтэр эрэ химкалаах буоллаҕына, тордүн эрэ оҥорторуохха аада.

Баттаҕы сылга иккитэ химкалатыахха сөп. Ол эрээри биирдэ оҥорторор ордук. Химка кэнниттэн баттах структурата уларыйар, сөҥ чөлүгэр түһэрэргэ «Лондавитал», «Лондостраль», «Лондалон», о. д. а. препараттар кемолоһуохтэрэ. Оҕолоноору сылдьар дьахталлар баттахтарын химкалаталлара көҥүллэммэт.

Баттах структурата уларыйыыта доруобуйа уопсай туругуттан эмиэ үүтулуктаах. Киһи куһаҕаннык утуйар, режимнэ кэһэр, арыгылыыр, табахтыыр буоллаҕына эбэтэр гастрит, язва, гепатит сыстыганнаах ыарыылартан уонна тымныйыыттан киһи баттаҕа эмсэҕэлиир.

Баттаҕы олус сылаас уунан суунуллуо суохтаах. Хаһаайыстыбаннай мыыланан туттар олох ноҥуламмат. Баттаҕы массажнай щеткаран тараныллыахтаах. Арыылаах баттаҕы «Солнышко», «Крапивка», о. д. а. шампуннарынан, «Банное», «Лесное» мыылаларынан суунуохха сөп. Тостумтуо, синиьитэс баттаҕы «Яичнай», «Флора», «Невскэй», о. д. а. шампуннарынан, «Косметическай», «Ланолиновай», о. д. а. мыылаларынан суунар ордук.

Баттаххыт үчүгэй көстүүлээх буолара бэйэлиттэн эмиэ тутулуктаах. Баттахтаах.

А. ГУЛЯЕВА,
парикмахерскай сылаҕын бригэдьиирэ.

◇ Табаары—почтанан ◇

„НОВИНКА“ кооператив

гражданнартан
ЫЧЧАККА АНАЛЛААХ ТАБААРДАРГА
биирдиилээн сакаастары ылар уонна почтаттан төлөөн ыларга ыытар

«Подваренкалары», «Лидер» тканьтан»:

1. Эр киһи сылаас куртката—90 солк.—110 солк.
2. Эр киһи, дьахтар бүрүүкэлэрэ—46 солк.—57 солк.
3. Дьахтар дьуппата—35 солк.—45 солк.
4. Дьахтар көстүүмэ—56 солк.—65 солк.

Хлопчатобумажнай тканнартан:

1. Кислмалаах эр киһи сорочката —21 солк.—30 солк.
2. Уруһуйдаах, клюпкалаах эр киһи сорочката—25 солк. —30 солк.
3. Кылгас сиэхтээх эр киһи сорочката—20 солк. —25 солк.
4. Дьахтар көстүүмэ (дьуппа, куопта) —32 солк.—40 солк.

Дьахтар сиэмэҕин комплета:

1. Металтан оҥоһуллубут «Цветок» баттах туттарар—3 солк.
2. Металтан оҥоһуллубут «Бабочка» баттах туттарар—3 солк.
3. «Партия» заколка —2 солк.
4. Металтан оҥоһуллубут ытарҕа —2 солк. 60 харчы.
5. «Дракон» ытарҕа—1 солк. 50 харчы.
6. «Ромбик» ытарҕа—1 солк. 50 харчы.
7. «Треугольнай» ытарҕа—1 солк. 50 харчы.
8. Полиэтиленовай дьахтар кураҕ үрүҥ, хара, үс өҥнөөх—2 солк. 30 харчы.
9. Металтан оҥоһуллубут клипсилэр—2 солк. 80 харчы.

Симэхтэргэ саанаҕы 10 солк. итэҕэлэ суохха ылыллар. Сорочканы 2-тэн итэҕэлэ суоҕу сиилэстаһыллар.

Сакааны оҥорорго почта открыткатын толоруллар эбэтэр сурук суруйуллар. Онно сиилин аадырыһы, сакаастаһыллар табаар модельн, размерын итиэннэ ахсаанын ыйыллар.

Биһиги аадырыспыт: 279500, Молдавскай ССР, Оҥницкай оройуон, Атаки бөһ., Калинин уул., 3, «Новинка» кооператив.

Одьулуун сельсоветын исполкома, Карл Маркс аатынан совхоз салалтата сэрии уонна үлэ ветерана

КАРДАШЕВСКАЙ Семен Никитич

уһуннук ыалдьан өлбүтүнэн кэргэттэригэр, аймахтарыгар кутурданнарын тиэрдэллэр.

Таптыыр кэргэним, аҕабыт, эбэбит, аймахпыт үлэ уонна сэрии ветерана

КАРДАШЕВСКАЙ Семен Никитич

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник хурутуйан туран, барыы бидэр дьоммутугар ньиитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, нууччалара, эмээхтэрэ, аймахтара.

Редакторы солб. С. А. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор —21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

«САҢА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») —орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.

Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4040 экз.

№ ЗАКАЗА 79.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».